

Z južnej Afriky do južných Čiech

Pán Jan Perner chová ovce plemena dorper v Benešove nad Černou. Aj pre nás to bola novinka. Ide o bielo sfarbené plemeno s čiernou hlavou. Mimochodom, keď som zadala do googlu Jan Perner, tak som sa dozvedela, že rovnaké meno mal aj priekopník železničnej dopravy, projektant a staviteľ železníc.

Pán Perner nám predstavil svoju farmu slovami: „Hospodárime od roku 2008, poľnohospodárstvo nie je naša hlavná činnosť. Ja podnikám v inom odvetví a manželka je na materskej dovolenke. Chovom oviec sa zaoberáme od roku 2006, keď sme sa sem nasťahovali. Asi po dvoch rokoch života na farme nás navštívila jeho pôvodná nemecká obyvateľka, ktorá bola odtiaľto odsunutá ako 14-ročná dievča. Jej predkovia tento „statok“ postavili, pôvodne išlo o štvorcovú stavbu (Vierkant). Bola to veľmi príjemná návšteva v priateľskom duchu, ktorá nám umožnila nahliadnuť do histórie na-

šej farmy i obce. Po nejakom čase nám jej dcéra zaslala i fotografie z dôb dávno minulých.“

Počas týchto rokov chovali ovce plemien suffolk, charolais, walliserská čiernonosá. Od konca roku 2009 sa venujú prevažne chovu juhoafrického plemena dorper, pretože pri tomto plemene je prukázateľne najvyššia úžitkovosť a v porovnaní s ostatnými plemenami si vyžaduje minimum času, takže starostlivosť o ne je nenáročná.

Kladne hodnotia ľahký priebeh ich pôrodov. Pre vlnu nie je využitie a, bohužiaľ, jej výkupná cena je neslýchane nízka. Prečo potom chovať ovce, ktorým celoročne rastie vlna, ktorá sa musí strihať. Čo teda robia Pernerovci s vlnou? Nič! Ovce nestrihajú, vlna im opadá. Prednosťou tohto plemena je, že má telo z vrchnej časti pokryté vlnou (v teplom počasí opadá, a preto sa nemusí strihať) a spodnú časť trupu, vrátane končatín, má krátko osrstenu. V lete ovce vypĺznu a v zime im vlna narastie.

Pernerovci prišli na Šumavu pôvodne preto, aby tu mali „chalupu“. Aj súčasné hospodárenie vnímajú skôr ako hobby. Ako sme už spomenuli, Pernerovcov živí celkom iný „džob“.

Stádo oviec plemena dorper je určené aj na produkciu plemenných zvierat. Dopyt po nich stále prevyšuje ponuku a tak na predaj oviec sa vedie poradovník. Ovce pána Perneru už našli

svojich nových majiteľov aj u nás na Slovensku. Tým, že sa u nás takéto plemeno nechová, je po ňom veľký dopyt aj zo strany slovenských chovateľov.

Ako spomínal pán Perner, choval aj suffolky, dorperky by však už nevymenil za nič na svete. Ten, komu ide o kvalitu mäsa, vie o čom hovorí. Chov sa nastaví tak, aby sa jahňatá rodili v apríli. Pôrody prebiehajú bez problémov vonku na pastve. Jahňatá sa rodia malé (ľahké pôrody), s následným rýchlym rastom. Počas štyroch mesiacov dosahujú živú hmotnosť 35-45 kg. V dospelosti dorastajú barany do hmotnosti 85-120 kg a bahnice 60-80 kg. Je zaujímavé, že plemeno dorpers pri svojej skromnosti (nevyberavosti) a pri správne zvolenom pastevnom manažmente dokáže kvalitne spásať aj lokality zamorené inváznymi druhmi rastlín. Pri neselektívnej pastve nie sú takmer žiadne nedopasky. To, čo väčšina iných plemien odmieta, dorperky zužitkujú.

V lokalite, kde hospodári pán Perner sa nekontrolovateľne šíri bokehav škrvnitý (*Conium maculatum*) a aj napriek jeho jedovatosti ho ovce spásajú a nie je potrebná aplikácia herbicídov. Vďaka ich pokojnej povahe je manipulácia s nimi jednoduchšia, či už pri odberoch alebo pri ošetrovaní paznechtov a pohľad na ne vraj zaručene upokojuje. „A vedzte, že kto raz začne

Dorperi na pastve.

s dorpermi, už o iných plemenách ani neuvažuje", dodáva pán Perner.

Celé leto máme ovce na pastve, kde majú prístrešok, nápadadlo a k dispozícii aj seno, čo využívajú hlavne keď prší, bez príkrmovania jadrovým krmivom. V zime majú otvorený prístup do ovčiarne a sú kŕmené bielkovinovou silážou a senom.

Plemeno dorper bolo vyšľachtené v Juhoafrickej republike krížením dvoch plemien dorset horn (baran) a blackhead persian – čiernehohlavá perzská (bahnica). Cieľom tohto prekríženia bola produkcia veľmi kvalitného mäsa v extenzívnych podmienkach. Plemeno blackhead persian bolo vybrané pre jeho neselektívnu pastvu a plemeno dorset horn bolo zvolené pre jeho intenzívny rast, nadpriemerné osvalenie s minimom tuku. Koža dorperov je najvyhľadávanejšou ovčou kožou na svete. Aj napriek

Baran Aron.

Pohľad na nadpriemerné osvalenie zvierat a detail trupu z vrchnej časti pokryté vlnou a spodok bez vlny.

tomu, že toto plemeno bolo vyšľachtené v Afrike, úspešne sa chová v Kanade, v Švédsku, kde vďaka tamojšej klíme zvieratá nepľznu.

Pár slov na záver série článkov

Na záver by som chcela vyzdvihnúť fakt, že keď sme cestovali po šumavskej krajine, všade bolo

Hospodárstvo pôvodných nemeckých obyvateľov z čias pred 2. svetovou vojnou - Dluhošče - po nemecky Ottenschlag.

Dorper farma a hospodárstvo rodiny Pernerovcov.

Pán Jan Parner medzi svojimi dorpermi.

vidieť dobytok a biofarmy, tak ako v susednom Rakúsku. U nás by sme ich možno spočítali na prstoch rúk a u susedov rastú ako huby po daždi. Nie je to len o tom, že biofarmár produkuje kvalitné bioprodukty, ale je za tým aj snaha farmárov prostredníctvom zvierat a extenzívneho spôsobu chovu využívať trvalé trávne porasty a podieľať sa na ekologickom hospo-

dárení v Národnom parku Šumava. Ďalším pozitívum bolo to, že všetci chovatelia sú združení pod hlavičkou Českého svazu chovateľů masného skotů, stačí si kliknúť na internet a všetko je na webe, cez plemená zvierat, aukcie, kontakty na chovateľov. Aj sami chovatelia nám odporúčali používať tento novodobý prostriedok. Pre mňa osobne to bola veľká skúsenosť a zis-

Malé dorperky po 3 dňoch od narodenia.

tila som, že farma nemusí byť vždy len drina, ale aj životný štýl. Možno aj toto je spôsob pre začínajúcich farmárov ako začať, ísť sa pozrieť niekde na farmu, nadviazať nové kontakty, načerpať nové podnety, inšpirácie a skúsenosti od iných chovateľov.

Ekologické farmy sú vnímané ako producenti bioproduktov. Majú však aj iné prednosti. Na eko farmách je vyššia druhová pestrosť rastlín, sú miestom zachovania pôvodných krajových odrôd rastlín a plemien zvierat, sú zástancami etického zaobchádzania so zvieratami, vytvárajú kvalitné regionálne potraviny a sú vyhľadávané v rámci agroturistiky.

Ďakujem všetkým farmárom, že sa s nami podielili o svoje skúsenosti, poukazovali nám svoje rodinné hospodárstva, ale hlavne že nám venovali svoj čas a s radosťou nás prijali a že sme mohli s nimi stráviť príjemné chvíle.

Ing. Janka Martincová, PhD.

NPPC-Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva, Banská Bystrica

Snímky: archív rodiny Pernerovcov

Stádo dorperov na farme.